

GORIŠKI LIST

«Goriški list» izide vsako sredo in soboto zjutraj.
Uprava in uredništvo v Gorici, Corso Verdi št. 47.
Telefon št. 292.

Gorica, dne 17. maja 1944.

Oglaš se zaračunava po ceniku.
Bančni konto pri Cassa di Risparmio
Gorica.

Treba nam je vodstva

Človek je družabno bitje. To pomeni, da mora svoji naravi primerno živeti le v družbi. Samotarji Robinzoni, ki živijo na daljnjih otokih, so samo redke izjeme.

V vsaki urejeni družbi pa je treba voditeljev. Treba je nekoga, ki vodi. Družba brez voditeljev je brezglava množica, izpostavljena vsakovrstnim pretresom in prevratom. Kot ne gre naprej nobeno kmečko gospodarstvo, če ni gospodarja ali odločne gospodinje, tako tudi narod ne more uspevati, če nima voditeljev. To je temeljna resnica narodnega življenja!

Kdo pa je voditelj?

Voditelj je tisti, ki vodi, ne tisti, ki se pusti voditi od drugih. Voditelj je tisti, ki stopa pred ljudstvom in mu kaže pot in ne tisti, ki caplja za zapeljano množico in se ji do brika. Voditelj mora biti kor oče ali gospodar. Kakor ni veliko vreden tisti oče, ki se ne upa otrokom ničesar reči, ko hodijo po nepravih potih, tako ni veliko vreden tisti voditelj, ki se ne upa povedati ljudstvu v obraz, kaj je resnica in kaj je laž. Voditelj ni tisti, ki zapusti ljudstvo v usodnem trenutku in ga izroči na ljubo viharjem, voditelj je marveč tisti, ki neustrašeno opominja, kliče in se ne uma kne s svojega mesta, pa čeprav za ceno življenja.

Voditelj je tisti, ki z ljudstvom vzame križ na rame in ne gleda na svojo kariero. Kadar ljudstvo trpi mu je treba pomagati.

Ko je v našo deželo prihajalo partizanstvo, tiho, neopazno in priliznjeno, kot vsak zapeljavec, bi jasna beseda, odločno spregovorjena, lahko preprečila strašno zlo, ki je prišlo nad ljudstvo. Nič ne velja izgovor: »Saj nismo vedeli, da je partizanstvo komunistično.« Kdor se šteje za voditelja, bi moral vedeti, kaj je komunizem. Saj nismo v časih postiljonov, ko so hodi- le novice po mesece iz dežele v deželo. Komunizem je divjal po Mehiki, Rusiji in Španiji, svet ga je sodil in kdor je hotel, je spoznal njegovo taktiko.

Hoteli so biti voditelji pa jim je manjkalo moralne sile, da bi zapeljanim v obraz povedali kaj je partizanstvo. Manjkalo je tisto, kar je za voditelja najbolj bistveno. Kajti ob ničemer se pravo voditeljstvo ne pokaže tako, kakor ob trenutkih, ko je treba imeti pogum tudi biti nepopularen. Bili so meseci na Goriškem, ko bi morali odgovoriti ljubiti resnico in sovražiti popularnost.

Dobri voditelji so narodu vse. So oči, s katerimi gleda narod v daljave bodočnosti, so ušesa, s katerimi prisluškuje najglobljim utripom svojega srca, oni so narodu glava, pamet in um.

Tega se komunisti dobro zavedajo. Zato so se v prvi vrsti spravili nad voditelje. Zato je moral pasti Natlačen, zato Ivo Bric in Šinigoj. Zato črnijo in obrekujejo vsakega, ki je dvignil glas narodu v ko-

ANGLOAMERIKANCI IZGUBILI PRI CASSINU 50 OKLOPNIKOV

Krvave bitke na celi italijanski fronti Velik letalski napad na Bristol

Fuhrerjev glavni stan, 15. maja.

Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Ob spodnjem Dnjestru je bilo odbitih več lokalnih napadov z oklopniki. Na ostali vzhodni fronti le malo vojnih nastopov med Karpati, gornjim Dnjestrom in južno od Beresine.

Nemške lahke edinice vojne mornarice so tekom enega nočnega napada potopile v finskem zalivu pri otoku Lavansari sovjetsko izvidniško ladjo.

Na fronti južne Italije nadaljuje sovražnik svoje napade in uporablja vse svoje sile, ki jih ima na razpolago. V močnih bitkah je neprijatelj izgubil samo pri Cassinu 50 oklopnikov. Naše čete so se povlekle iz najbolj južnega dela fronte za nekaj kilometrov nazaj na boljše postojanke.

Italijanske lahke edinice vojne mornarice so potopile pri Anziu sovražno vojno ladjo. Krovno topništvo nemškega parnika je potopilo pri Livornu sovražno lahko edinico in eno poškodovalo.

Sovražno bojno letalstvo je bombardiralo Köln.

Velika skupina naših letal je izvršila v prvih urah 15. maja velik koncentrijski napad na Bristol.

Gorica, 16. maja.

Kakor razvidno, je neprijatelj pričel v Italiji veliko ofenzivo, ki pa ni Nemcev ni-

rist. Narod brez voditeljev je kot kmetija brez gospodarja in je lahek plen komunističnih prevratnikov.

Tega se zavedajmo tudi mi. Ničesar nam ni v tem zgodovinskem trenutku treba bolj, kot dobrih voditeljev. Treba nam je razumnikov, ki se ne bodo strašili vstopiti kot častniki v vrste narodnih straž. Treba nam je odločnih mož, ki bodo imeli pogum prevzeti odgovorna mesta po deželi. Treba nam je županov in podžupanov, ki bodo znali voditi narod k boljši bodočnosti. Iskreno naj bodo pozdravljeni župani iz bistrškega okraja, ki so na svojem zborovanju pretekli četrtek enodušno sklenili podpreti domobranski pokret narodnih straž.

Treba nam je kulturnih delavcev, ki bodo razumeli klic časa in ne bodo mutasti psi, ampak bodo oznanjali resnico, kajti edino resnica nas bo osvobodila!

Podpirajmo vsako dobro voljo in vsako pobudo. Zatrjmo zabavljanje in sumničenje. Ustvarimo tako vzdušje med nami, da se bodo tisti, ki so po darovih uma in srca usposobljeni za vodstvo, lahko povzpeli do njega in ga izvrševali.

Dobri voditelji so naša najbolj pereča potreba! Ljudstvo jih potrebuje kot izsušena zemlja dežja.

kakor presenetila, saj so jo pričakovali že dolgo časa. Alexander je v tej ofenzivi postavil vse čete in material, ki ga ima na razpolago. Seveda se o poteku bojev ne more še nič točno pisati, ker je ofenziva šele v začetku, vendar pa se ista zamore smatrati za izredno velikopotezno in berlinski poučeni krogi jo označujejo za predprilago invazije. Vsekakor jo Nemci sprejemajo popolnoma mirno, kar znači, da je vse dobro pripravljeno za sprejem. Moskva zahteva drugo fronto — Angleži in Amerikanci so se ne-

dvomno odločili ubogati. Stojimo pred velikimi vojnimi dogodki, ki pa vznemirjajo veliko bolj neprijatelja, kakor Nemce. Angleži že predvidevajo velike žrtve in ne kažejo nikakega optimizma. Še bolj realistično pa čakajo Nemci velikih udarcev, katerim bodo pač znali odgovoriti, ker imajo odgovor že pripravljen. Pritisk zaveznikov na nevtralce in na manjše bojujoče se države se je popolnoma izjavil, kakor je bilo pričakovati, v Evropi ni in ne more biti naroda, ki bi si želel lastne smrti. — V. R.

Mir pred nevihto

V. R. - Razen bitke pri Sebastopolu, vzhodna fronta ni tekom zadnjih dni zaznavala važnejših vojnih dogodkov. Sploh že cele tri tedne nimajo boji na vzhodni fronti pravega prodornega značaja, vse je očitno namenjeno le izvidnemu delu, vse je priprava za bodočo viхро. Ukrajinska bitka med Prutom in Moldavo je začasno končala. Odločila ni ničesar, le sovžete je ze drago stala. Izgubili so v njej nič manj kakor 386 oklopnikov, nad 100 topov in 100 letal. Sicer pa na vsej fronti ni bilo važnejših dogodkov. Izjemo dela v tej dobi vojne vihre italijanske fronte, kjer se je zadnje dni vnela precej močna bitka. Ta obsega področje Gaetskega zaliva do severnega dela Cassina. Sovražni napadi tudi na tej fronti zahtevajo precejšnje žrtve. Veliko število padlih ujetnikov v neprijateljevih vrstah dokazuje, da so nemške čete ne dajo presenetiti in da se nahajajo na dobrih brambenih položajih. Istočasno je izvršena razpostava daljnostrelnega topništva zadnje dni spravljal neprijatelja v veliko zadrego z obstreljevanjem pristanišč Anzija in Nettuna, ki jih anglo-amerikanci zelo uporabljajo za oskrbovanje lastnih čet.

Nemško bojno letalstvo neumorno napada vse važnejše postojanke, med njimi tudi sovražna oporišča na otoku Vis in Korziki. Na daljnem vzhodu se odigravajo važnejši dogodki na fronti ob železniški progi Peking-Hankov. Zdi se, da so v zadnjih dneh Tenrove čete preprečile večjo kitajsko ofenzivo in dovršile vse priprave za skorajšen obširni in veliki napad. V to svrho je bil zaseden Luhan. Na birmanski fronti je vse mirno. Tudi tukaj Japonci nekaj pripravljajo. Na bojiščih Tihega morja nič važnega.

Neprijatelj nadaljuje svojo letalsko ofenzivo in napada povsod, navzlic zelo težkim izgubam. Nemško letalstvo pa išče za svoje napade konkretne cilje — pri Alžirju so nemški letalci napadli sovražni konvoj in potopili 7 ladij z prilično 49.000 tonami, eno

torpedovko in poškodovali 13 večjih tovornih ladij (86.000 ton) in križarko tipa »Dido«.

Zelo važne so tudi akcije proti tolpam. Udarcu, ki jim ga je prizadela širokogrudna amnestija Vrhovnega komisarja dr. Rainerja, katero so izrabile velike skupine zapeljanih ali gozdnega potepanja stih partizanov, se je pridružila še širokopotezna akcija nemških čet, ki so izstrebile in pokončale cele tolpe, tako da so mnogi kraji v Jadranskem področju, sedaj rešeni te nadloge in se je položaj na splošno zelo izboljšal.

Deset čunkinških divizij pred uničenjem

Tokio, 15. maja. - Z bojišča v severni Kitajski poročajo, da za deset čunkinških divizij v jakosti 80.000 mož, ki se bore v severnem Honanu, ne obstoja zaradi bliskovitega posega japonskih motoriziranih čet več nikaka možnost, da bi ušle svoji usodi. Od 5. maja dalje potekajo japonski uničevalni nastopi proti popolnoma obkoljenim četam. Po tokijskih poročilih je videti, da so akcije že dosegle svoj višek.

Tito zahteva italijansko vojsko

Stockholm, 16. maja. »Morgen tidingen« javlja iz Londona, da je maršal Tito naprosil zavezniške vlade Londona, Washingtona in Moskve, da posredujejo pri Badoglievi vladi, da mu ta odstopi 20.000 italijanskih vojakov. (Za slovensko »osvobodilno« fronto? Vprašanje uredništva).

Strašna resnica o Bengaliji

Zeneva, 15. maja. - Lord Leverhool je izjavil na nekem zborovanju, da je v preteklem letu bilo nad 2 milijona smrtnih primerov zaradi lakote v Bengaliji. Proti temu polemizira »Times« in opozarja na poročilo ministra Ameryja v Spodnji zbornici, ki je objavil, da je lani umrlo v Bengaliji od lakote 1.8 milijonov ljudi, torej »zgolj« okoli 700.000 več kot prejšnje leto.

Več poguma!

Začetek našega lista ima skoraj natančno isto kratko zgodovino, kakor ustanovitev slovenske domobranske vojske ali naše narodne straže. Povejmo kar odkrito: nihče ni hotel biti prvi, nihče ni hotel riskirati svoje glave in svojega življenja, raje je vsak počakal, da bi videl, kako se bo stvar razvila. Tako razpoloženje ni vladalo samo v Gorici, v Trstu, temveč pred leti ali vsaj od usodnega meseca septembra dalje celo v Ljubljani. Toda, kadar je stvar že sprožena in ko počasneji vidijo, da stvar gre, bi radi prišli zraven.

Mi smo pozabili že začetne težave pri ustanovitvi našega lista, to je za nas premagana zadeva. Prav tako so domobranci pozabili začetne težave pri snovanju svoje ponosne narodne in slovenske vojske. Enako, kakor dandanes domobranci še vedno vabijo slovensko goriško mladino, naj stopi v njihove vrste, enako vabimo mi, »Goriški list« k sodelovanju vso slovensko goriško inteligenco. Doživeli smo skušnjo, da so nam prinesli dopise in prispevke pripristi kmetjski ljudje. V naše uredništvo je prišla s prav čednim člančičem skromna ženica od nekje iz bovških hribov, goriška inteligenca pa še opreza in čaka.

Povedali smo odkrito in jasno: dobrodošel nam je vsak pošteno misleč goriški Slovenec, toda pogumen mora biti! Obotavljalec ne potrebuje mo. Imamo dovolj sovražnikov, da ne utegnemo čakati na malodušneže, ki oprezajo za plotom, kako se bo stvar razvila. Zgodovinska ura bje za goriške Slovence in kdor sedaj čaka in počiva, ta ni zaveden, ni odkrit Slovenec. Lahko je goriškemu Slovenceu hoditi po Ljubljani in se trkati na prsa, češ, da je zaveden Goričan. Toda: Hic Rhodus, hic salta! Tukaj je Gorica, tukaj delaj!

Ti dvajsetletni fant, ki ne veš, kam bi se odločil, ti povemo mi: pojdi v gozd in v hribe, tam boš uničen in šo poprej suženj raznih »komisarjev« in »komisark«, za teboj bo jokala tvoja mati, ko boš propadel, ako pa hočeš drugo usodo, ako hočeš sodelovati pri obnovi slovenstva na Goriškem, pojdi k domobrancem. Srednje poti zate ni!

Več poguma je tudi vam, goriškim slovenskim podjetnikom, potrebno. Vprašali smo za nekaj oglasov in dobili čuden odgovor: da nam in sicer sicer plačajo, ne žele pa, da bi bili inserati objavljani... Naš list noče miloščin, temveč hoče in bo tudi postal tako glasilo Slovencev na Goriškem, da ga bo sleherni Slovenec potreboval in da ga bodo brali prav vsi.

Prav lahko je šteti tiskovne napake v listu, ki je komaj pričel izhajati in ki se dnevno bori predvsem s težavami tehničnega značaja, potem z ovirami, ki ne spadajo v javno obravnavo, lahko je naštevati, kaj bi v listu moralo biti in če-

sa ni treba — toda pridite in svetujte.

Naš list je glasilo vseh do bro mislečih Slovencev. Od krito se bo boril proti zablodam komunizma, toda izločeval bo iz svojih člankov prav vse, kar bi spominjalo na staro strankarstvo na Goriškem pred tridesetimi leti. Kdor misli, da bomo obnovili stare domače razprtije med goriškimi Slovenci in da bomo dopuščali medsebojne polemike, ta se moti o »Goriškem listu«. Naša naloga je, kakor smo že večkrat dosedaj povedali in dali razumeti: varovati slovenski jezik, našo vero, naša narodna izročila, sploh vse, kar je naše na Goriškem. Smo pa tudi proti staremu nekdanjemu goriškemu slogaštvu, ki je že davno mrtvo in ki ga ne moremo več obnoviti, zakaj dandanes velja boj proti izkoreninjenemu delu slovenske mladine, ki je šla v gozd in ki počenja bratovore.

Dobro vemo za zgodovino goriških Slovencev, posebno v zadnjih dvajsetih letih. Toda spominov na vse to zdaj ne bomo obujali, ne moremo, ne smemo, nočemo!

Ako hočemo, da se na svoji zemlji obdržimo, ne smemo nikogar izzivati, nikogar dražiti. Pozabimo raje na naše prejšnje trpljenje in

mislimo na novo bodočnost. Snuje se nova Evropa in pri njeni zgradnji ne bo sodeloval noben zapečkar, tak, ki noče biti ne ptič ne miš, temveč samo pogumni ljudje, ki so se že odločili. Italijanski pesnik Dante je v najgloblji pekel poslal tiste anđele, ki se borbi med Bogom in hudičem niso hoteli postaviti niti na prvo, niti na drugo stran, temveč čakali, kako bo stvar potekla...

Slehernega goriškega Slovenca bomo že sedaj poiskali, pozneje pa o njem natančno vedeli in ga vprašali: Kje si bil, kaj si delal, kaj si napravil v usodni uri, ko se odloča usoda goriških Slovencev. Kdor hoče imeti vlogo opreznega, ta bo prav tako izgubljen in v našem narodu zasramovan, kakor tisti, ki se odkrito bori proti njegovemu obstoju.

Česa pa se goriški Slovenci pravzaprav bojimo? Naš jezik je dobil zopet spoštovanje, kakor mu pripada, na Goriškem se tiska slovenska beseda, v Gorici je naša narodna straža. Zagotovljen nam je naš narodni obstoj, torej slovenski Goričani — kvišku srca! Več poguma, naša prsa! Končamo s pregovorom, starim nad dva tisoč let: Samo pogumnim pomaga ta sreča in usoda! -lr

Socializem v novi luči

(Nadaljevanje.)

Na podlagi takih mišljenj pa tudi ni mogoče uveljavljanje pravega socializma. Kakor že preje poudarjeno, ni nikakor cilj pravega socializma dajanje in prejemanje miloščine, kakor tudi ne zvišanja delavskih plašč in preprečitev socialnih škod.

Socializem mora vpostaviti jamstvo človeškemu obstoju in pravici ki naj človeku pripomore do tega, da bo v bodoče deležen vseh dobrin sveta in da bo mogel priti do svojega dela v porazdelitvi in uporabi vseh dobrin tehnične in kulturnega razvoja. Vse, kar je sad človeškega dela in napora in vse, kar svetu daje narava mora biti vsakomur, ki je v tem sodeloval, v korist in v uporabo. Uresničenje socializma torej ni nikakor le zadeva države, lastnika ali katesibodi organizacije, temveč zadeva vsakega posameznika, ki ima pravico do življenja. Če vidimo v uresničenju socializma lepše in ugodnejše življenje, kar je pač večna želja vseh in o čemer so sanjale vsa prošla pokolenja, se moramo pač truditi, da dosežemo izboljšanje in povzdig življenjskega standarda, ki obstoji v tem, da pomnožimo in izboljšamo našo prehrano, da se moremo bolje obleči, da imamo lepša in boljša stanovanja in da moremo tudi poseči po vseh dobrinah, ki so v prošlosti veljale kot razkošje. Vse te dobrine pa se morajo, preden pridejo do prebivalstva, dobaviti in izdelati. Tu, v dobavi in delu, ima jedro socializma svoj začetek. Kakor hitro začnemo kaj ustvarjati, karkoli izdelovati, se v tem začneja socializem. Preden pa moremo kaj vzeti, moramo nekaj dati. Socializma ne moremo doseči s proklamacijami ene odredbe ali s tem, da se nakazujejo podpore - mora se uveljaviti z izvrševanjem trdih dolžnosti ljudstva, in sicer s sodelovanjem vsakogar brez izjeme.

Kolikor več dobrin nam delo pribavi, v toliko večji meri pridejo te med prebivalstvo. Kolikor več živil more kmet pridelati na svoji zem-

lji, toliko več jih je prebivalstvu na razpolago.

Ako se nam posreči delovni čas proizvodnje na katerisibodi način skrajšati, bodisi s povečanim naporom ali z uporabo strojev, postanejo stroški proizvodnje manjši in vsled tega tudi cena pade. Zmanjšani proizvodni stroški vplivajo torej neposredno na ceno in tako gre večji napor pri delu spet na račun posameznika.

(Nadaljevanje sledi.)

Poljska - preizkusni kamen

Stockholm, 15. maja. - Monsignor Bojanowski, znana katoliška avtoriteta v rusko-poljskih vprašanjih, je izjavil, kot poroča »Aftonbladet« iz Worchestra, da je potovanje poljskega redovnika Orlemanskega v Moskvo znak, da so se zavezniški zedinili, da bodo Poljsko-Sovjetski zvezi »bodisi posodili, bodisi dali v najem«. Tozadevno pogodbo so očitno sklenili že v Teheranu, ter tako žrtvovali Poljsko, da bi sovjetsko-ruske armade po prihodu do Curzonove črte lahko šle še dalje proti zapadu. Moskva je naročila Orlemanskemu, naj uporabi svoj vpliv na 6 milijonov Amerikancev poljskega rodu ter pripravi ameriško vlado, da bo pristala na sovjetske zahteve glede rešitve poljskega vprašanja. Bojanowski je svareče pripomnil, da bi bila v primeru, ako bi dobila Sovjetska zveza vso Poljsko, odprla sovjetskemu gospodstvu pot v Evropo. Poljska je dejanski preizkusni kamen za Atlantsko listino. Ako se bo uresničenje Atlantske listine ponesrečilo, se bo 300 milijonov ljudi, ki pripadajo malim evropskim narodom, čutilo obsojene in izigrane.

Knoxov naslednik

Ženeva. Novi severnoameriški mornariški minister James Forrestal je, kakor javljajo iz Washingtona, milijonar in predsednik banke Dillon Read v Walstreetu.

Med goriškimi komunisti se širi obup

Vse kaže, da se v vrste komunistične »osvobodilne« vojske zajeda strup dvoma o uspešnem koncu in obup nad položajem. O tem pričajo razni glasovi, ki so zadnje čase dospeli v Gorico. Pred kratkim je »Slovenec« poročal, da so rdeči v Renčah likvidirali 18 ljudi, med katerimi je bilo več starih partijcev. Sedaj se je izvedelo, da je bil v tej skupini tudi visokošolec Joško Schiff, doma iz goriške okolice. Schiffova usoda je res tragična. Bil je precej nadarjen fant, ki je razmeroma pozno prišel v srednjo šolo. Prej je namreč moral delati. Udeleževal se je dijaškega življenja v Gorici, kolikor so pač razmere dopuščale. V začetku vojne je prišel v ječo, iz katere se je vrnil letos v marcu. V ječi se je najbrž podrobneje seznanil s komunističnimi nauki. Kmalu po povratku domov je izginil iz Gorice. Na terenu pa še ni prebil polnih štiri-

najst dni, ko je prišla vest, da ga je VOS v Renčah likvidiral. Postal je pač sumljiv, ker si je dovolil samostojno mnenje o nekaterih stvareh in osebah. Zato je moral pasti.

Komunisti poklali »oficirski zbor« Gradnikove »brigade«

V Renčah so likvidirali skoraj ves oficirski zbor »Gradnikove brigade«, 14 mož. Osu-mljeni so bili zvez z »belo gardo«. Te zveze so sicer prav gotovo izmišljene, res pa bo, da je vse naveličano in da vsi komaj čakajo povratka v pošteno življenje.

Zanimive so vesti s Trnovske planote. Na Lokvah je baje komanda IX. korpusa. Tovariši oficirji živijo kot letoviščarji. Hrane jim ne manjka, oblečeni so v nove uniforme, družbo pa jim delajo številne tovarišice ki bi sicer morale opravljati razna gospodinjstva dela, a jim to ne diši ter take opravke rajši prepuščajo moškim, ki močno zabavljajo čez

tovarišice in čez »enakost« v rdečem raju. So pač ženske dosti bolj vnete za to izgubljeno stvar kot možje.

Najbolj se je ta strašna razlika med moštvom in poveljniki pokazala tam okoli velike noči, ko so se nekatere »brigade« (Kosovelova, Gradnikova in Gregorčičeva) vračale v Lokve iz pohodov okoli Idrije. Mimogrede povedano: Kosovelova »brigada« je bila skoraj uničena. Videli smo raztrgane, zanemarjene, se-stradane in ušive postave, ki so se pomikale po gozdnih poteh kot sence. Vsi so bili zelo potrfti. Samo strah pred komisarji jim je branil, da se niso razpršili na vse strani. Eden izmed njih je rekel: »Pet dni smo korakali od Idrije. Vsak dan smo enkrat jedli nekaj juhe«. Stalni njihovi spremljevalci pa so bili strah, lakota in obup. Jasno je, da v takih razmerah ne morejo dolgo vzdržati.

Proti letalskemu terorju in Brozu

Beograd, 14. maja. - »Donauzeitung« piše: Kakor poroča »Novo vreme«, so izdali srbski prostovoljci, srbski nacionalni četniki in srbska državna straža v Kruševcu ob priliki bombardiranja Beograda in drugih nezaščitene srbskih mest proglas, v katerem je rečeno med drugim: »Bombardiranje srbskih mest za nas iskrene rodoljube ni nikako presenečenje. Mi smo dobro vedeli, da tisti, ki barantajo z našimi dušami, ne bodo drugače delali. Niso pa bili zadeti ne vojaški cilji, ne prazne zgradbe, pač pa so hoteli kaznovati Srbijo in srbsko ljudstvo, ker srbsko ljudstvo noče iti v gozd, kakor to zapovedujeta London in Moskva, ker dobro ve, da bi mu to prineslo smrt. Srbija ima svoje zveste sinove, državno stražo, prostovoljce in četnike. Ti so zgradili živi zid ob Drini, zahodni meji Srbije. Tito je pričel z napadom. Boji so krvavi in težki in še traja-jo, toda nevarnost je minila

in Tito je dobil hude udarce. Zato sta hotela London in Washington pomagati Titu. Z bombardiranjem pa ne bodo dobili nobene vojne. S tem bodo le zjekleneli duha tistih, ki jih bombardirajo.«

Že večkrat smo pisali, da se je srbsko ljudstvo znašlo in spoznalo svojo pot: ali s Titom in njegovimi zavezniki v komunistično pogubo ter popolno uničenje, ali z generalom Nedičem v močan narodni blok in s tem za ohranitev narodnega življenja in obstoja. Srbski narod se je odločil za drugo pot, za življenje. Navzlic vsestranski nasprotni propagandi so se vse srbske narodne sile združile in složno z nemško vojsko nastopile proti Brozovim tolpom, ki so skušale z Bosne prodrati v Srbijo. Angloamerikanci so zato iz jeze na Titovo željo začeli bombardirati srbska mesta, toda to je vse narodno čuteče Srbe še bolj strnilo te, povečalo njihove vrste.

SEDAJ JE ŠPANIJA NA VRSTI

V. R. 15. maja. Neutrlnost nekaterih evropskih držav je začela že pred časom vzmirati živce Angloamerikancem in tudi sovjetski državi ni preveč po volji. Vsakotoliko prinašajo časopisi vesti o rovarstvu proti nevtlnosti Turčije, o grožnjah proti Irski, nedavno je bila švedska predmet posebne »pažnje« angloameriških politikov — proti nekaterim so bile tudi že podvzete strašilne mere. Vendar pa je nedvomno najhujši trn v peti angloamerikancem nevtlnost Francove Španije. To razvidimo iz dejstva, da so zavezniški pred kratkim pričeli napadati Španijo z vsemi mogočimi propagandnimi sredstvi. Pozorišče tega propagandnega boja je južna Amerika, kjer London, Washington in Moskva ščuvajo in rujejo, kar le morejo. Agencija »Reuter« piše dobesedno: »Španija dela za sovražnika. To Francovo rovarstvo treba na vsak način preprečiti.« To propagando seveda podpirajo tudi člani takozvanega Španskega osvobodilnega komiteja v Mehiki! Zahtevali so celo od čilskega predsednika Riosa, da prekine diplomatske zveze s Španijo. Predsednik republike Kube pa je celo zahteval, oziroma predlagal in-

vazijo Španije »ki bi dobre vplivala na razmere v južni Ameriki in bi jo vse južnoameriške države podpirale.« Le argentinska vlada se ne strinja s takim programom in se ne daje motiti v svojih trgovskih odnosajih s Španijo. Sklenila je prav sedaj važen trgovski dogovor, pri katerem bo dobavila Španiji nad 500 tisoč ton raznega blaga. Tudi z drugimi južnoameriški državami so zveze še razmeroma dobre in ravno to peče Angloamerikance in Moskvo in sedaj se začenja že dobro znano rovarstvo proti temu stanju. Verjetno je, da bo iz te ofenzive govorčenja in groženj prišlo zopet kaj neprijetnega za Španijo, kajti ti demokratski gospodje in tudi Moskva kaj radi pokažejo svojo moč, kjer le morejo. Moč svetovnega židovstva, ki v davljenju evropskih kultur-nih narodov najde vedno največji užitek. Sicer pa si ameriški gospodje ne pričakujejo nič dobrega s strani južne Amerike. Wallace, podpredsednik Zedinjenih držav, je to povdaryl v enem svojih govorov in to gre nekoliko tudi na račun Španije, ki je najbližja evropska sorodnica južne Amerike.

Boljševizem brez krinke

Berlin. Guverner Galicije dr. Wachter je podal pred zastopniki nemškega tiska sliko o razmerah v Galiciji. Prebivalstvo ozemelj, ki so ponovno zasedena po Sovjetih, je imelo priliko, da je dvakrat v petih letih spoznalo boljševizem brez krinke v njegovi goli brutalnosti. Njegova izvajanja so še bolj podkrepile izpovedi očitvidcev, ki so po lastnih doživljajih in skušnjah opisovali strahovalni režim boljševizma. Vse te izjave se soglašajo, da namerava boljševizem s sistematskim krvavim terorjem uničiti prebivalstvo. Njegova bojna sredstva so umor, plenjenje, posiljevanje žena in odgon otrok.

Katolištvo in komunizem

Lizbona. »Diario da Manhã« se ukvarja s stališčem, ki ga mora zavzemati prepričan katoličan napram komunizmu. Za nas ni nikakega dvoma, piše list. Papež še vedno ni preklical izobčenja komunizma. Mi poznamo komunizem. Kjer vzpostavi svojo strahovlado, tam zamre smeh na otroških ustnih, ljudje se predčasno starajo in ljubezen je ponižana na zadovoljevanje spolnih potreb. Komunizem je večni sovražnik katolištva in predstavlja največjo nevarnost za našo civilizacijo.

Italijanski ujetniki v ameriški armadi

Vigo, 15. maja. Po poročilih »Exchange Telegrapha« iz Washingtona je objavilo ameriško vojno ministrstvo, da bo vsem italijanskim vojnim ujetnikom v Združenih državah dovoljeno vstopiti v nebojujoče se tehnične edinice pod poveljstvom ameriških častnikov, da bodo na ta način ojačili italijansko sodelovanje v vojni. Pričakujejo, da bo ta odredba omogočila tisočim ameriškim vojakom, da odidejo v boj.

Po »Exchangu« namerava tudi Anglija izvesti sličen program.

Objava ameriškega vojnega ministrstva označuje cinizem ameriških vojnih ščuvancev. Italijanom jasno kažejo, da jih smatrajo za manj vredne ljudi, a vkljub temu pričakujejo, da si bodo ti Italijani šteli v čast, ako jim bodo v ameriški armadi ponudili mesto sužnjem na galejah. Pač nov »uspeh« Badoglijevih izdajalcev, ki so izročili svoj narod angloameriškim izžemalcem.

VESTI IZ GORICE IN DEŽELE

IZ GORICE VERSKA ZAVEDNOST GORIČANOV

Češnje, češnje...

Prve češnje so nam oznanile, da se bliža čas, ko bo na trgu vse polno tega dobrega sadu, ki se ga vsi veselijo. Odrasli se bodo ob zobanju teh kot kri rdečih kroglic spomnili mladostnih dni, ko so plezali po gladkih debelih starih češnjah in trgali vabeče sadje, med petjem in žvižganjem. Gospodar jim je namreč ukazal, da morajo vedno prepevati ali žvižgati. Bal se je namreč, da bi prišli fantiči z drevja s polnimi želodčki in praznimi košaricami. Vendar so si znali otroci prav spretno pomagati. Menjavali so se pri petju in zobanju in tako ukanili skopega gospodarja. Volk je bil sit in koza cela.

Tukaj v mestu si ne moremo privoščiti veselja z nabiranjem tega sočnega sadu. Zato bomo pa izkoristili ugodno priliko, ko bo češnje na trgu dovolj za mal denar. Po obedu bomo razdelili košarico tega zdravega sadja med odrasle in otroke in si vsaj v duhu predstavljali veselje nabiravcev.

Razdeljevanje sadik

Pri pokrajinskem poljedelskem inspektoratu v ulici Aostskega vojvode 55 prejmejo zanimanci paradižnikove sadike. Cena 15 lir za 100 komadov, razen tega tudi sadike cvetač po isti ceni. Sadike melancan po 25 lir 100 komadov.

Izsledeni črnoborzijanci

Na goriški osrednji železniški postaji so zaplenili organi gospodarske policije gospodinji Mariji Piantel iz Milana, ki stanuje v Gorici, 11 kg tobaka. Gospodinji Tereziji Velec-Tomažič iz Gorice so zaplenili 5 kg tobaka, Ivani Boschetti iz Padove pa 4 kg najboljšeja tobaka. 20 kg kajalščev je bilo zaplenjenih gospodinji Veri Peric iz Gorice, ki jih je nameravala prodajati po pretirani ceni. V goriškem mestnem središču so zalotili organi gospodarske policije kmetico Antonijo Koren iz Kobarida, Vincencijo Budal iz Osjeka pri Šempasu, Avgusto Mišigoj iz Šmartna pri Kojškem in Katarino Humar iz Gorice. Zaplenili so jim skupno 30 kg soli, 10 kg kvasa je bilo zaplenjenih Mariju Zudarju, ker ni vedel pojasniti, čemu mu bo toliko kvasa.

Ponesrečenci.

Desnico si je ranil pri sekanju drv 49 letni kmet Ivan Famea iz Moše, 32letni mizar Leopold Zbogor iz Gorice si je med delom ranil levico. Na levi nogi se je ranil 50letni kmet Alojz Simonič iz Ločnika. Levo nogo si je poškodovala pri padcu 22letna Lj. na Petarin iz Kočevije št. 1. 9letni učenec Karol Viola iz Gradiške ob Soči si je pri padcu s kolesa zlomil desno nogo. Desno nogo ima zlomljeno tudi 16letna dijakinja Karmen Vecchiet iz Krmina, ki je padla po stopnicah. Ponesrečenci se zdravijo v goriški bolnišnici.

Tatovi v bolnišnici za duševne bolezni.

Iz hleva bolnišnice za duševne bolezni v Gorici so odpeljali ponoči drzni tatovi dva vola, vredna nad 30.000 lir. Policija poizveduje za tatovi.

Gorica, 15. maja.

Med prvimi blagodatmi, ki so jih nove razmere prinesle goriškim Slovincem, je nedvomno slovenska služba božja. Ako človek govori z Bogom, mora govoriti odkrito in to je mogoče le v tisti besedi, ki jo je učila mati in ako Bog govori s teboj, želiš božjo besedo v maternem jeziku, želiš slišati slovensko pridigo, bit, spovedovan in obhajan v slovenskem jeziku. To nam je sedaj dano. Goriški Slovenci smo ob novi možnosti, da imamo slovensko službo božjo pokazali takoj dvojno: da ljubimo svoj materni jezik in da smo zvesti sinovi katoliške vere. Oboje, naše katoliško in krščansko prepričanje in naša ljubezen do materinega jezika, sta nas reševala skozi veke in nas bosta tudi v bodoče.

Udeležba goriških Slovinc

cev pri slovenskih službah božjih je za nas nad vse častna. Bodisi maše, bodisi pridige, sedanje majniške pobožnosti slovenske spovedi, druge slovenske cerkvene prireditve, vse so nam v ponos. Saj do zadnjega pride v cerkev vsak goriški Slovenec, ta prej, drugi pozneje. Ganljivo je gledati, recimo v nedeljo ob 6. zjutraj, ko gredo v cerkev na Travniku stari možje in ženske, vsi željni slišati slovensko pridigo in slovensko cerkveno petje. Nedeljska maša ob 9 dopoldne na Travniku pa mora biti skoraj vzor vsem cerkvenim opravilom ne samo na Goriškem, temveč povsod, kjer žive Slovenci. Krasno, v dno srca segajoče je petje ob spremljavi izvrstnih orgelj, nato pa stalno odlična pridiga msgr. Brumata, ki govori tako, da nas mora prepričati in pridobiti. Pri vsaki službi bo-

žji v Gorici, bodisi na Travniku, v stolnici, pri oo. frančiškanih ali v cerkvi sv. Antona, povsod je nabito polno našega ljudstva, ki je srečno, da more v božji hiši slišati svojo besedo. To je pri vseh mašah, pri popoldanskem krščanskem nauku in pri majniških pobožnostih.

Stalna je častna udeležba slovenskih domobrancev, ki pred pričetkom službe božje prikorakajo pred oltar. Tudi tu se kaže ozka povezanost naše narodne straže s pravimi čustvi našega ljudstva. Za slovenske cerkvene službe božje v Gorici je kar značilno, da je pri njih prav toliko moških, kakor žensk, da je velika udeležba s strani mladine in otrok. To je znamenje, da se vsi goriški Slovenci versko zavedni in da ljubijo svojo besedo, zlasti pa da jo ljubijo v božji hiši.

Uspehi domobrancev v Tolminu

Po vsestransko uspeli akademiji 7. maja, domobranska posadka ne spi, ampak neumorno dela. Z neprestanim patruliranjem izrinjajo domobranci komuniste iz tolminskih hribov. Z vsakega patruliranja se vrnejo domobranci brez žrtev, z ujetniki, zaplenjenim materijalom in s sporočilom o padlih partizanih. Tolmin je postal živo središče prerojenega narodnega gibanja. Šele zgodovina bo mogla presoditi pomen obnove tvenega dela in zaslug tistih, ki so pri nas zaorali ledino.

Pravi strah za partizane v gorah je mlada domobranska četa v Tolminu. Ne mine skoraj dan, da bi ti ognjevit in junaški fantje ne presenetili banditov v krajih, kjer se najmanj nadejajo in kjer se čutijo popolni gospodarji. Pred dobri 10 dnevi je iz 3 mož obstoječa patrula razgnala nad Slapom v idrijski dolini št. Viško gorski Vos, ki je šel čez 20 s strojnimi in brzostelkami oboroženo skupino. Na terenu so pustili mrtvega prisiljenega mobiliziranca, druge pravoverne partije so pa odvekle s seboj, da bi tako pred ljudmi vsaj deloma zakrili poraz. Komaj par dni na to so napadli v že skoraj slovenski Benečiji ležeči vasi Vogrinik partizansko edinico, težko ranili 4 partizane, 3 ujeli, zaplenili 3 mule, telefonske aparate, puške, ročne granate in drugo municijo. V soboto so presenetili v Lomu pri Kalu komandanta in komisarja Vosa, komandanta ubili, komisarja na ule. Značilno je, da v kljub veliki aktivnosti četa do sedaj ni utrpela najmanjše izgube.

GRAHOVO OB BAČI

Dne 16. malega travna je umrla ugledna mati številnih otrok, gospa Marija Kusterle, rojena Valentinčič iz Podbrdega št. 29. N. p. v m.

Dve poroki.

Meseca sušca sta se poročila g. Jakob Kusterle, doma iz Podbrdega št. 29 in gospodična Marija Grego iz Grahovega. Obilo sreče! Dalje sta se poročila Gvido Galupini in gospodična Kristina Kusterle in sicer dne 9. malega travna. Tudi njima želimo obilo sreče!

Na dan sv. Florjana, dne 4. t. m. je umrl v Brtniku v 70. letu g. Matevž Brajer. Naj počiva v miru.

Dopisi

Iz Gorice.

Vsi zavedni Slovenci želimo blagostanje in dobrobit našemu narodu. Vihar svetovne vojne je zadal in zadaja tudi našemu malemu narodu udarec za udarcem. Razkrojiti je naš narod, povzročil neizmerno gneto in moralno škodo, čas, najboljši učitelj življenja, bo vse te rane enkrat zacelil, a da se ta proces izvrši, je že sedaj potrebno, da se vsi združimo v trd obroč in stopimo na plan z našo barvo. Zmote naj bodo še tako blodne, se dajo uničiti, zlasti pa še tedaj, ko se sami prepričamo na lastni koži, da smo zašli na krivo pot pod vplivom krivih prerokov. Naša naloga je, krive preroke razkrinkati, le tako pridemo do zaželenega cilja. Boriti se moramo proti komunističnim idejam, ki so žal, že precej zastarale mišljenje in delovanje našega ljudstva. Res je, začelo se je dani, marsikdo je že odprl oči in spoznal, kje je naša rešitev. Slovenci, na dan, združimo se, naša udarna sila domobranci so nam porok, da bomo branili našo zemljo proti komunizmu za ohranitev naše domovine in naše tradicije.

IZ KOBARIDA.

Domobranska posadka, je dobila svojo vojašnico. Prepričani smo, da bo v kratkem polna kobariških fantov, ki bodo s puško v roki branili svoj dom.

Strelji v Brdih.

19letni delavec Gino Pelson, doma iz Dolenja v Brdih, se je vračal proti večeru domov. Nenadoma je počil strel in ga zadel. Ranjenega Pelsona so prepeljali v goriško bolnišnico. Oblastva poizvedujejo za neznanim napadalcem.

Narodna straža v Ilirski Bistrici

Pišejo nam: »Ilirska Bistrica, gospodarsko in upravno središče slovenskega prostora v reški pokrajini, je prisrčno sprejela v četrtletno četo narodne straže, ki bo pod vodstvom poveljnika nadporočnika Slavka Svetličiča, goriškega rojaka, imela nalogo organizirati domobranski pokret v bistriškem okraju.

Na dan pred prihodom čete, pa se je vršila v Bistrici seja vseh županov in podžupanov tamošnjega okraja, na katero je nepričakovano prisel tudi poveljnik Slov. Nar. Var. Zbora na Jadranskem Primorju g. polkovnik Tončič Kokalj. G. polkovnik je v kratkih besedah pojasnil naš položaj, vlogo in poslanstvo Narodnih Straž na Jadranskem Primorju. Udeleženci so z veseljem čuli jasno besedo iz ust visokega gosta.

Posvet županov se je spremenil v manifestacijo povezanosti in solidarnosti z domobranskim pokretom. Župani so izjavili, da so pripravljeni podpirati z vso vmeno razvoj Narodnih Straž, v katerih vidijo poročstvo reda in miru, ter up boljše bodočnosti.

V Bistrici smo dolgo časa čakali domobranci. Sedaj smo jih pričakali.

Domobranci bodite iskreno pozdravljeni pod Snežnikom!

ODLIKOVANJE G. FRANZA

Kakor smo že poročali v naši 2. številki od 10. maja, je Sturmbannführer Tauss pripel dne 6. maja v Gorici Untersturmführerju Franzu, instruktorju slovenskih domobrancev, visoko nemško odlikovanje, namreč železni križec II. razreda. Naša slika nam kaže prizor odlikovanja.

Dr. Joža Lovrenčič:

Ila Kornu

Na Kornu ni več ure, ki nam je kazala čas, ko smo hodili študentje trubaduriti in v vas.

Tudi Herkul z gorjačo je odšel kdo ve kam — brez njega in fontane trga skoraj več ne poznam.

Ura in Herkul in znanci, vse, o vse je šlo — neznanec med tujci hodim, pri srcu mi je težko.

Težko mi je in čutim grozno puščobo in mraz — na Kornu ni več ure, ki bi kazala čas...

Razstava goriških likovnih umetnikov.

V kratkem bo v prostorih umetnostne prodajalne na goriškem Korzu razstava slik in plastik najodličnejših goriških likovnih umetnikov.

Ovadeni peki.

Zaradi kršitve protidraginjskih ukrepov in navijanje cen je bilo ovadenih pristojnemu oblastvu 25 pekov goriške pokrajine.

Važna naša obletnica

Dne 11. maja 1934., torej točno pred 110 leti, je umrl v Gorici goriški nadškof Balant Jožef. Rodil se je 1763 v Novi vasi pri Radovljici, se šolal v Ljubljani, Gradcu in na Dunaju. Služboval je kot kaplan v Kresnicah in Vel. Laščah, kot veroučitelj v Ljubljani. Leta 1805. je postal stolni kanonik in nadzornik ljudskih šol. V tem času je sodeloval pri pregledu Japljevega prevoda sv. pisma. Za francosko okupacije je bil ravnatelj na Akademiji, po odhodu Francozov pa je zopet poučeval moralko in pastoralko ter vodil licej. Leta 1818. ga je cesar imenoval za goriškega škofa, kot tak se je zlasti trudil za dober duhovniški naraščaj. Ko je papež Pij VII. z bulo 3. avgusta 1830. povzdignil Gorico v nadškofijo z ljubljanskim, tržaško-koprskim, poreško-puljskim in krškim škofom kot sufragani, je postal Balant nadškof. Vzgojen v jožefinskih idejah v Gradcu in na Dunaju, je v njih vztrajal, kar se vidi zlasti iz pastirskega lista 1819. leta in iz liturgične knjige za posebne praznike goriške škofije 1824. leta.

Širite

„Goriški list“

Vesti iz Trsta in okolice Kmetijstvo

Izkaznice za kolesarje

Z Reke poročajo: Deželni korporacijski urad je izdal odredbo, v kateri opozarja lastnike koles, da se od 16. t. m. naprej ne bodo več smeli voziti s svojimi železnimi kolesi, če ne bodo imeli posebnega dovoljenja, ki ga daje imenovani urad. Izkaznica velja samo za dovoljenje na vedeni kraj in okoliš.

Uspešna borba proti črni borzi.

Varnostni organi so postali pozorni na precejšen zavoj, ki ga je nosila s seboj gospodinja Justina Zog-Loredan iz Trsta. Pozanimali so se za vsebino in ugotovili, da je bilo v zavoj 13 kg netipiziranega mila, ki je bilo zaplenjeno in stavljeno na razpolago redni potrošnji. — Slična usoda je doletela tudi gospodinja Marijo Mitekič iz Trsta. Zalotili so jo pri avtobusnem postajališču v Nadškofjski ulici. Zaplenili so ji 180 jajc, ki jih je bila kupila v tolminski okolici. — Tudi gospodinja Marija Marzuli iz Čedad je imela smolo. S seboj je imela precej velik zavoj, ki so ga pristojni organi pregledali. V njem je bilo 5 kg prekajenega mesa in 2 kg masti. Meso in mast so zaplenili.

Prekanjeni tatovi.

V preteklih dneh so trije tatovi na prav lep način vdrl v dve stanovanji. V odnošnosti gospoda Maragonija, stanujočega v ulici Canova št. 11 so pozvonili na vrata stanovanja trije moški. Doma sta bili gospa Maragoni in služkinja. Ko sta odprli vrata, je eden od treh, ki so stali pred vrati dejal, da so s policijo in imajo nalog preiskati stanovanje. Bolj v strahu kot prepričanju je gospa Maragoni pustila vstopiti trem gospodom. Eden je ukazal z njim v sobo, druga dva pa sta medtem lahko mirno rešetala po stanovanju. V kuhinji sta odmaknila omaro, za katero je bila vžidana železna skrinjica. S silo sta jo odprla in pobrala iz nje vso zlatino ter si z njo napolnila žep. Po opravljenem delu sta se vrnila k pajaču, ki je stražil obe ženski in vsi trije so mirno odšli po stopnicah. Ženski sta se pomirili šele po njihovem odhodu in ko sta prišli v kuhinjo, sta spoznali, kakšno preiskavo so delali trije »policijski agenti«. Dobro so jima morale biti znane razmere v Maragonijevem domu, ker drugače ne bi vedeli, kje je skri-

nica, iz katere so odnesli zlata v vrednosti 100.000 lir. — Na isti način — in najbrže tudi isti prekanjenci — so prišli v stanovanje Bodonijevih v ulici Crispi št. 39, kjer ni bilo doma niti gospodinje, pač pa neka njena stara prijateljica Jankovičeva. Nič ni pomagal ugovor, da ni nikogar od doma. Eden je stražil v kopalnici, medtem ko sta druga dva odnesla iz sobe usnjato torbico s 5000 lirami. Ko so odšli je Jankovičeva spoznala, da so bili to navadni tatovi.

Spet dva dečka ranjena ob eksploziji.

V tržaško bolnišnico so pripeljali 15 letnega Silvija Vodopija iz ulice Vigneti 47 z raztrgano roko. Našel je nek naboj in ga je hotel nesti domov, pa mu je med potjo eksplodiral. Z Malega Otoka pa so pripeljali 13 letnega Ivana Fajdiga, ki je pri eksploziji granate, ki je ležala v bližini njegovega doma, dobil težje poškodbe.

Kolesar podrl otroka.

Neki kolesar, ki je privozil po ulici Mazzini je na vogalu ulice Imbriani podrl na tla 6 letno Margaret Morgan, ki so jo nato prenesli v bolnišnico.

Ulica Ghega zaprta za vozni promet.

Iz tehničnih razlogov je za en mesec zaradi popraviljanja palače Rittmeyer prepovedan vsak vozni promet po ulici Ghega od ulice Commerciale do ulice Cecilia de Rittmeyer.

Umrla so:

Ludovika Nagelschmid, Olga Versolati, Ana Vukosa, roj. Benič, Alojzij Pimis, Ivan Lampe, Josip Mahnič, Justina Baukon, Anton Gerzina, Karla Kanidišek, Ferdinand del Toso, Julija Pirona, Zofija Debianchi.

Obnovljeni vlaki.

Od 10. maja vozita zopet brzovlak, ki odhaja ob 12.15 proti Benetkam, in osebni vlak z odhodom ob 18.55 tudi v smeri proti Benetkam. V nasprotni smeri prihajata zopet brzovlak iz Benetk v Trst ob 19.05 in osebni vlak iz Portoguaru ob 11.52.

Prijeta tatova.

Ko je trgovec z modnim blagom v ulici Pouchichli jutraj odprl prodajalno, je zasačil dva tatova, ki sta se skušala zmuzniti pri vratih. Trgovcu se je posrečilo, da je enega poštenjakoviča prijel in pridržal, drugega pa so pograbili

meščani, ki so šli ravno mimo. Oba prijeta zločinca sta stara znanca policije; pri njih so našli mnogo vlomilnega orodja.

Policijska ura v Miljah.

Prefekt tržaške pokrajine je izdal naslednji odlok: Policijska ura v občini Milje je od 22. do 5. Ta odredba stopi takoj v veljavo.

Izpred sodišča.

31. avgusta preteklega leta so karabinerji pripeljali v zapore Marijo Guerini, ker je kršila zakone o racioniranju živil. Njej pa seveda to ni bilo po volji in je v silnem valu svoje jeze začela psovati može postave. Ker se ni pokorila karabinirjem in jim je pri tem dajala neprimerna imena, je bila predana sodnim oblastem. V zmešnjavi 8. septembra je Guerinijevi uspelo pobegniti iz zaporov ter je bila sedaj v odsotnosti obsojena na sedem mesecev zapor.

GOSPODARSKE VESTI

Gospodarske vesti iz Hrvatske

Med Nemčijo in Hrvatsko je bil sklenjen te dni dodatni sporazum k pogodbi o malem obmejnem prometu, ki je že stopil v veljavo. V tem sporazumu so predvidene olajšave za promet hrvatskih industrijskih podjetij, ležečih ob meji, zlasti v pogledu oskrbe s premogom in ostalim gorivom iz področja onstran meje. — Izkaz Hrvatske državne banke za 15. april zaznamuje povečanje obtoka bankovcev na 57.1 milijarde kun nasproti 53.6 milijarde kun po izkazu 15. marca.

Vojno gospodarstvo v Ameriki. Iz Washingtona poročajo, da so v Zedinjenih državah nastopile težave pri nakupu žita za vojaške svrhe. Zato je bila za 125 okrajev srednjega zapada izrečena s takojšnjo veljavnostjo prepoved zasebne prodaje žita. V teh okrajih se sme žito prodajati samo nakupovalcem države, ki mora nujno nakupiti 80 milijonov bušjev žita. — Prodaja žvečilnega gumija je že nekaj časa v Zedinjenih državah racionirana. Sedaj poročajo iz New Yorka, da je največja severnoameriška tvornica žvečilnega gumija »Wrigley« s 1. majem prenehala izdelovati žvečilni gumi.

Ameriški kapital v inozemstvu. Kako daleč sega vpliv a-

V zelenjavi je zdravje

Uživanje vrtnin blaži marsikatero bolezen.

Špinača in mangold vsebuje precej železa, apna in natrija. Priporoča se malokrvnim in slabokrvnim posebno zaradi železa. Prav izdatna je naslednja solata; špinačo ali mangold seseklamo, dodamo sesekljano čebulo in zabelimo z oljem, kisom ali citronovim sokom. Na isti način pripravimo solato tudi iz kolorabije in čebule. Vsebuje mnogo rudninskih snovi in osvežuje kri.

Repa pospešuje izločevanje mokrote in se priporoča pri boleznih ledvic. Cvetača ima veliko natrija in pomaga izločevati kisline. Kuhana ali surova solata iz belega in rdečega zelja vpliva ugodno na motnje v želodcu in črevesju, belo zelje pa še posebno na ledvice. Salato iz rdečega zelja pripravimo kot navadno kuhano pa tako, da male trde

glave skuhamo v slani vodi, prerežemo in zabelimo kakor druge solate.

Česen, zlasti surov, je za telo odlično čistilno sredstvo.

Nasveti za hišo

Sirovi cmoki. ¼ kg zmečkane sirke zmešaj s 5 dkg masla ali masti, dvema rumenjakoma in enim celim jajcem, dodaj še 10 dkg belega koruznega zdroba ali pšeničnega in dve žlici moke. Naredi majhne cmoke in jih kuhaj v vreli slani vodi. Kuhane cmoke potresi s parmezanom, če ga še imaš, ali z drobtinami in jih zabeli.

Makaronova torta. - Skuhaj makarone, jih odcedi in operi. Napravi tekoče testo iz 20 dkg moke (enotne ali koruzne), primerne količine vode, nožev konice soli, 1 rumenjaka, 1 vaniljevega sladkorja in pecilnega praška. V to zmes daj makarone in vse skupaj dobro premešaj. Nato stresi v namazano pekačo, polij s snegom in peci v pečici eno uro. Torta je zelo dobra in izdatna.

ginski tobak iz Amerike ima 1.98%, drugod udomačene vrste tega tobaka pa približno 1% nikotina.

Sport

Julijska Benečija - Lombardija 3-1

Milan, 15. maja.

V Milanu odigrana nogometna tekma med reprezentativami Julijske Benečije in Lombardije je končala z zmago prve za 3 točke proti eni. V četi zmagovalki so povečini bili igralci tržaške Triestine. Zmaga je bila popolnoma upravičena, četudi so ta dan kar deževali penalty - trije goli so sad teh kazenskih strellov.

„Veteranske“ tekme v Trstu

V Trstu se vrše v tem času nogometne tekme moštev, ki so pred dvajset in več leti predstavljale nogomet v naši krajini. Pri tekmah sodelujejo le igralci stari nad 35 let. V nedeljo so se vršile prve tekme med četami Edera-Triestina in Espero-Ponziana. Zmagala je Triestina (2-0) ki je imela v četi najstarejšega igralca (Blažević 47 let). Espero in Ponziana pa sta odigrali neodločeno 0-0. Tekmam je prisostvovalo ogromno občinstva, večinoma starih športnikov, ki so navdušeno sledili tekmam, kakor nekdanji — pred dvajsetimi leti. — V. R.

Odgovorni urednik: Dr. Milan Komar - Gorica

Na srebrni obli

Sicer pa so potniki nameravali čimprej prepotovati to negostoljubno polkroglo in dospeti na drugo stran Lune. Upali so, da najdejo tam ugodnejše življenjske pogoje. Sicer trdi večina učenjakov, ki pišejo o Luni, da je ozračje tudi na oni strani prerediti, da bi se dalo tam dihati — toda OTamor je na podlagi dolgoletnih računov in raziskovanj sklepal, da odkrijejo tam dovolj gost zrak, da si ohranijo življenje, obenem z zrakom pa tudi vodo in rastlinstvo. Ti drzni ljudje so bili pripravljeni celo na smrt, da le iztrgajo zvezdnemu nebu vsaj eno izmed skrivnosti, ki jih tako ljubosumno čuva pred človekom. Pogum jim je dajala misel, da njihova žrtev ne bo zaman, ker bodo s pomočjo brzojavnega aparata lahko sporočili svoja opazovanja ljudem, ki so ostali na Zemlji. Opajajoče se nad velikonoč svojega načrta so se včasih spraševali: Kaj pa, če odkrijejo na oni skrivnostni strani Lune čarolnen in čudežen raj, nov svet, popolnoma

različen od zemeljskega in gostoljuben? Sanjarili so takrat, kako pozevo nove tovariše, da naj prepotujejo tistih bore sto tisoč kilometrov; kako ustanovijo na tej »zemlji«, na obli, ki se svetli v tihih nočeh, novo družbo, novo srečnejše človeštvo... kdo ve...

Za zdaj pa so morali misliti na to, da jim je prebroditi gorato, brezračno in brezvodno pusto višavje, ki pokriva vso Lunino polkroglo, obrnjeno k Zemlji. To ni bila malenkost. Lunin obseg znaša skoraj 11.000 km; če bi torej padli, kakor so pričakovali, na sredino k Zemlji obrnjenega koluta, bi morali prepotovati najmanj 3000 km, preden bi prišli v kraje, kjer bi mogli dihati in živeti. Projektil v obliki podolgovatega, na eni strani stožasto priostrenega valja — je bil zgrajen tako, da bi se lahko spremenil v zaprt avtomobil, in dobro prekrbljen z zalogami zgoščenega zraka, vode, živeža in goriva, ki bi petotični ljudi zadoščale za celo leto, torej še dlje, nego je bilo treba za pot na drugo stran Lune.

Razen tega so potniki vzeli s seboj precej orodja, majhno knjižnico in... pisico z dvema mladičema. Bila je to lepa in velika angleška ptičarica, last Tomaža Woodbella, ki so ji pred odhodom dali primerno ime Seleno.

Na vse to je opozorila spomenica

asistenta v K... Kmalu zatem so objavili rokopis.

Rokopis sam je napisal na Luni v poljskem jeziku Jan Korecki, udeleženec prve odprave. Napisal ga je v treh delih, ki so jih ločila velika časovna razdobja, a so bili povezani v celoto; bila je to povest o prečudni usodi in prigrdbah brodolovca, vrženega na kopno, ki visi v svoji sinjini 384 milijonov metrov nad Zemljo.

Sledi dobeseden ponatis prve izdaje rokopisa, ki ga je priredil asistent observatorija v mestu K...u.

P. vi del rokopisa

Dnevnik potovanja

Na Luni, dne ...

Moj Bog! Kakšen datum pa naj postavim?! Strašna eksplozija, ki nas je vrgla z Zemlje, nam je razbila tisto, kar imamo tam za najtrajnejše, razbila in pokvarila nam je čas. Zgroziš se že ob sami misli, da tukaj, kjer smo, ni let, ni mesecev, niti ne dni, naših kratkih razkošnih dni... Ura mi pravi, da je minilo že nad štirideset ur od trenutka, ko smo padli sem; padli smo ponoči, sonce pa še zdaj ni vzšlo. Upamo, da ga uzmemo čez dobrih dvajset ur. Vzide in pojde po nebu leno, devet in dvajsetkrat bolj počasno kakor pa tam na Zemlji. Sijalo bo 354 ur nad našimi glavami, potem

pa bo spet noč, trajajoča 354 ur. Po tej noči zopet dan, ravno takšen kakor prejšnji in zopet noč in zopet dan — in tako brez konca, brez spremembe, brez letnih časov, brez let, brez mesecev...

Če doživimo... Sedmo brez dela, zaprti v svojem izstrelku in čakamo sonca. O, to strašno hrepenenje po soncu!

Noč je kajpada jasna, neprimerno jasnejša od naših zemeljskih noči ob polni luni. Velikanski kolot Zemlje visi nad nami nepremično na črnem nebu blizu zenita in obliva z belo svetlobo to neznansko puščobo, okrog nas... V tej čudni svetlobi je vse tako skrivnostno in mrtvo... In mraz... Oh, kako strašen mraz! — Sonca! Sonca!

OTamoru se od padca še vedno ni vrnila zavest. Woodbell ga ne zapusti niti za trenutek, četudi je sam ranjen. Boji se, da si je OTamor pretresel možgane, in ima le malo upanja. Na Zemlji — pravi — bi ga oždravil! Toda tukaj, v tem zoprnem mrazu, kjer nam je skoraj edini živček zaloga umetne beljakovine in sladkorja, kjer moramo varčevati z zrakom in vodo... Bilo bi strašno, če bi izgubili OTamora, ravno njega, ki je duša naše odprave!

Jaz, Varadol in Marta — in celo Seleno z obema mladičema — smo

zdravi. Zdi se, da Marta nič ne vidi in ne čuti. Samo ozira se po Woodbella, vznemirjena zaradi njegovih ran. Srečni Tomaž! Kako ga ljubi ta ženska!

Oh, ta mraz! Zdi se mi, da se naš zaprti projektil obenem z nami spreminja v kos ledu. Pero mi uhaja izmed odreenih prstov. O, kdaj bo vendar že vzšlo sonce!

Isto noč, 27 ur pozneje.

OTamoru je čedalje slabše; ne moremo si delati praznih upov — pričinja se že agonija. Tomaž, ki je bedel ob njem, je pri tem pozabil na lastne rane in je sam tako oslabil, da je moral leči. Marta ga nadomešča pri bolniku. Od kod jemlje ta ženska toliko sil? Odkar se je otrsela prvo zmedenosti po padcu, je najbolj delavna med nami vsemi. Zdi se mi, da še ni spala.

Ah, ta mraz... Varadol brezčutno ždi in molči. Na njegovih kolenih se je zvila v klobučič Seleno. Varadol pravi, da jima je lastno obema topleje. Mladiča smo položili na posteljo k Tomažu.

Poskušam spati, pa ne morem. Mraz mi ne da spati in ta pošastna svetloba Zemlje nad nami. Videti je samo še nekaj nad polovico njenega koluta. To pomeni, da bo sonce kmalu vzšlo. (Nadaljevanje sledi.)